

paa de Principper vil faa Søgning i Øjeblikket, det vil blive en Succes. Der vil melde sig Laansøgere i Tusindvis. Og med alle de Paragraffer, der findes i dette Lovforslag, savner jeg dog en Paragraf om, hvordan denne Laanekasse skal administreres og fordeles i de forskellige Egne, Amter og Sogne i Landet; for jeg tror, der vil blive saa megen Efterspørgsel efter disse Laan, at der maa nogle Regler til i saa Henseende.

Jeg tør sige, at saaledes som Forholdene ligger for Øjeblikket, vil 10 Mill. Kr. til dette Øjemed virke som en Draabe i Havet, som en Teskefuld Læskedrik i en tørstig Strube. Hvis man stiller 10 Mill. Kr. til 4 pCt. Rente til Udlaan, saa vil der være mange, der melder sig. Forslagsstillerne vil naturligvis sige: Ja, men det er ikke Meningen, at alle skal have disse Laan; Adgangen skal begrænses, og hvis Rigsdagen siger 10 Mill. Kr., saa er det kun 10 Mill. Kr. Men hertil vil jeg sige, at de Sogneudvalg — for det bliver til syvende og sidst dem, der skal sidde og skønne over, hvor man kan yde et saadant Laan, baade hvor det gælder en Gældsordning og hvor det ikke gælder en Gældsordning, og skønne over, hvem der er værdig, og hvem der ikke er værdig — disse Sogneudvalg vil faa en Opgave med Hensyn til at klassificere Befolkningen, som de ikke kan være tjent med at gaa ind til, og som Befolkningen heller ikke kan være tjent med at gaa ind under.

Den ærede Ordfører for Forslagsstillerne opstillede et Regnestykke, hørte jeg. Jeg beder undskyldte, at jeg ikke fik noteret Tallene, men hvis jeg ikke tager fejl, opstillede det ærede Medlem Hr. Zahle det Regnestykke, at der var 10 pCt. af Landmændene, der trængte, og af dem var 16 000 Husmænd og 4 000 Gaardmænd. Ja, det ærede Medlem — det tvivler jeg ikke paa — har sikkert tænkt dybt over Forholdene og regnet det nøje ud, men jeg vil dog sige, at saadan ligger Landet ikke. I Øjeblikket er samtlige Landmænd — ikke blot de, der har købt deres Ejendomme efter Krigen, men ogsaa de, der har købt dem før Krigen, — nødstedte, for saa vidt hele Rentabilitetsgrundlaget er forsvundet, Landbruget lever af Kapitalforbrug, er en kapitalforbrugende Virksomhed i Øjeblikket. Det er dog en Selvfølge, at den Landmand, der har Reserver i Behold, kan klare sig længere end den, der ikke har saadanne Reserver. Men der er i Virkeligheden — og det vil det ærede Medlem ogsaa finde, hvis han vil undersøge Forholdene rigtigt, vil gaa fra Sogn til Sogn —, mange Landmænd, baade Gaardmænd og Husmænd, der har haft

deres Ejendomme fra før Krigen og ikke først har købt efter Krigen, som kan være lige saa nødstedte, og som, hvis de nuværende Tilstande fortsættes, vil blive tvunget til at gaa fra Hus og Hjem.

Og saa maa jeg yderligere sige, at hvis man vil aabne en saadan Adgang til en umaadelig billig Laangivning, kan man ikke standse ved Landbruget, og det er jo heller ikke Forslagsstillerne Mening; det fremgaar af Forslaget, at i Virkeligheden skal Laanekassens Midler stilles til Raadighed ogsaa for andre Erhverv, Industri, Handel, Skibsfart, Fiskeri og Haandværk. Skønt jeg selv staar som Landmand, vil jeg dog sige, at hvis Staten, som er fælles for os alle, vil begynde at give Laan til Landmænd til 4 pCt. — hvad jo i øvrigt er under det, som Staten selv kan laane Penge til, ikke at tale om private —, saa ser jeg ikke nogen Grund til, at man skulde kunne nægte andre Erhverv, der ogsaa kan være nødstedte og kriseramte, Adgang til at faa lignende Laan. Men saa melder Spørgsmaalet sig: Hvor skal Staten faa Midler fra til denne billige Udlaansvirksomhed, der hurtigt vil stille baade Banker og Sparekasser i Skammekrogen? Jeg synes, at her maa man huske paa, at Staten er selv nødstedt, er selv ramt af Kronestigningen, og der melder sig først og fremmest det Spørgsmaal, hvorledes Staten skal klare sig, Staten, hvis Indtægter svigter, og som ved at paalægge Erhvervene meget tunge Byrder er en af Hovedaarsagerne til, at det staar saa slet til i Erhvervslivet, som det gør. Jeg synes, det er det mest nærliggende Spørgsmaal, og det, vi tjener alle Erhverv bedst ved at tage op til Overvejelse og til Løsning. Og Begrænsningen til 10 Mill. Kr. kan efter min Mening slet ikke holde. Hvis man først begynder at gaa denne Vej, tror jeg, man kommer op paa helt andre Beløb. De ærede Forslagsstillere kan godt multiplicere Tallet 10 med 10, og saa vil der endda være Krav om meget mere. De ærede Forslagsstillere maa ikke tro, det bliver nogen let Opgave at foretage en Begrænsning; det bliver i Virkeligheden en ganske umulig Opgave. Jeg vilde nødigt være den Mand, der nu skulde gaa ud paa Landet og sige til den ene Mand: Du er værdig, og til den anden: Du er ikke værdig. Forholdene er saa tunge for alle, den Krise, vi nu oplever, er saa omfattende, at en Begrænsning som den, der her er Tale om, vil være ganske umulig at opretholde, og derfor skal man vel overveje, hvad det er, man foretager sig, inden